

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQUARISHNING IQTISODIYOTDAGI O'RNI

Mamutova Amina

QDU o'qituvchisi

Ablezova Bibixan

QDU talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10498545>

Annotatsiya. Maqolada qishloq xo'jaligi tarmog'ining ahamiyati, mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotiga tasiri va iqtisodiyotda tutgan o'rni o'rganilgan. Obyekt sifatida olingan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmi o'rganilgan, tahlil qilingan, mulohaza yuritilgan taklif va xulosalar berilgan.

Kalit so'zlar: qishloq xo'jaligi, mahsulot ishlab chiqarish, dehqonchilik, chorvachilik.

THE ROLE OF AGRICULTURAL PRODUCTION IN THE ECONOMY

Abstract. The article examines the importance of the agricultural sector, its impact on the country's gross domestic product and its role in the economy. The volume of production of agricultural products taken as an object has been studied, analyzed, thoughtful suggestions and conclusions have been given.

Key words: agriculture, production, farming, animal husbandry.

РОЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В ЭКОНОМИКЕ

Аннотация. В статье рассматривается значение аграрного сектора, его влияние на валовой внутренней продукт страны и его роль в экономике. Изучен, проанализирован объем производства сельскохозяйственной продукции, взятый за объект, даны продуманные предложения и выводы.

Ключевые слова: сельское хозяйство, производство, земледелие, животноводство.

Mamlakatimiz qishloq xo'jaligi tarmog'ining ahamiyati juda katta. Chunki respublikamiz ahaolisining yarmi qishloq joylarida istiqomat qiladi va ularning turmush farovonligi mazkur tarmoq rivoji bilan uzviy bog'liqdir. Bundan tashqari mamlakatimiz yalpi ichki mahsuloti va valyuta tushumi tarkibida ham qishloq xo'jaligi tarmog'i sezilarli salmoqqa ega.

Qishloq xo'jaligi tarmog'i aholini oziq ovqat mahsulolari bilan hamda sanoatning ayrim sohalarini xomashyo bilan ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Endilikda aholi soni va ehtiyojlarining o'sishi hamda qayta ishlash sanoati quvvatlarining yuksalishi qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetishtirish hajmini yanada ko'paytirishni obektiv tarzda taqozo etmoqda. Shuning uchun ham mazkur tarmoqni rivojlantirish va samaradorligini oshirish zarur.

Davlatimiz prezidenti Sh.Mirziyoyev "Kambag'allikni qisqartirish va qishloq aholisi daromadlarini ko'paytirishda eng tez natija beradigan omil- bu qishloq xo'jaligida hosildorlik va samaradorlikni keskin oshirishdir"¹ deb ta'kidlagan edi ma'ruzalarining birida .

Qishloq xo'jaligi tarmog'i, uning iqtisodiyotda tutgan o'rni borasida bir qator olimlarimiz o'zining ilmiy mehnatlarida, adabiyotlarida keltirilgan.

¹ <https://president.uz/oz/lists/view/4057>

Qishloq xo'jaligi tarmog'ida turli hildagi mahsulotlar yetilishtiriladi, ishlar, xizmatlar bajariladi va ular ehtiyojlarini qondirish maqsadida taqsimlanadi, sotiladi.²

Qishloq xo'jaligi tarmog'i moddiy ne'matlar ishlab chiqaradigan soha tarmoqlari orasida muhim o'rin egallaydi. Qishloq xo'jalik mahsuloti - bu qishloq xo'jalik korxonalarining ishlab chiqarish faoliyati natijasidir. Qishloq xo'jalik mahsulotlari dehqonchilik va chorvachilik tarmoqlarida yetishtirilgan mahsulotlar (g'alla, paxta, kartoshka, savzavot, meva, sut, jun, tuxum, mol va parrandalarni yetishtirish va boshqalar) yig'indisidan iborat.³

Mamlakatimizda keyingi yillarda qishloq xo'jaligi rivojlantirishda bir qancha me'yoriy huquqiy hujjatlar qabul qilingan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifat va xavfsizlik ko'rsatkichlari xalqaro standartlarga muvofiqligini ta'minlashga doir qo'shimcha chora tadbirlar tog'risida" 2020 yil 18 maydagi PF-5995 –son farmoni, "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirishning 2020-2030- yillarga mo'ljallangan strategiyada belgilangan vazifalarni 2021 yilda amalga oshirish tog'risida" 2021 yil 26 fevral PQ-5009 sonli qarori, Vazirlar mahkamasining "Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar institutini tashkil etish chora tadbirlari tog'risida" 2021 yil 4-may 275-sonli qarori qabul qilingan.

Ma'lumki respublikamizda qishloq xo'jaligi iqtisodiyotining yetakchi tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Mazkur sohada 3,6 million aholi band. Mamlakat yalpi ichki mahsulotdagi ulushi 32 foizni tashkil etmoqda. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish uchun foydalaniladigan yer maydoni Respublika hududining 45 foizini tashkil etadi, qariyb 50 foiz aholi aynan qishloq joylarida istiqomat qiladi⁴.

Qoraqalpog'iston Respublikasida qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda yetakchi bo'lib kelmoqda. Biz quyidagi jadvalda qishloq xo'jaligiga ajratilgan yer maydonlari, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini va uning chorvachilik va dehqonchilikdagi ishlab chiqarish hajmlarini ko'rib chiqamiz va diagrammalarda keltiramiz.

1- jadval

**Qoraqalpog'iston Respublikasida qishloq xo'jaligining
asosiy ko'rsatkichlari (milliard so'm)**

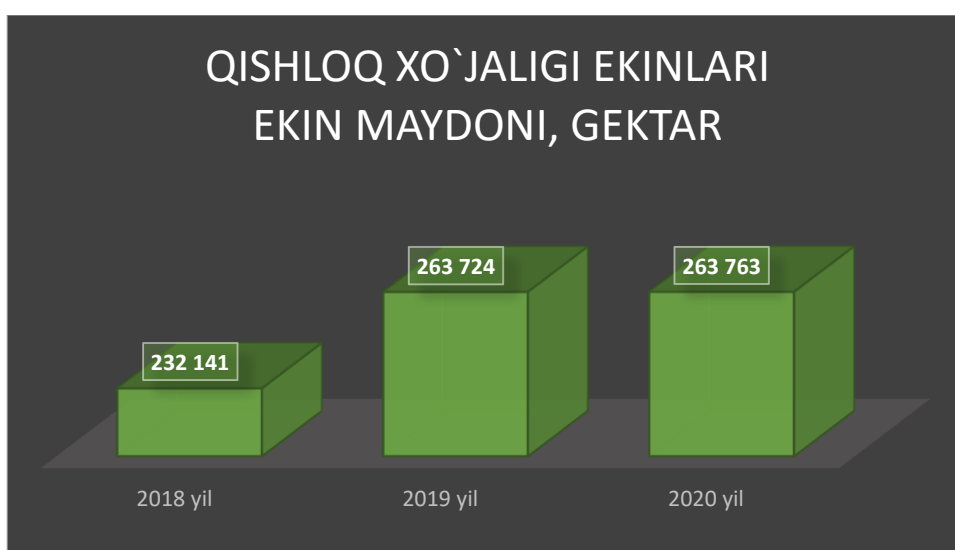
	2018 yil	2019 yil	2020 yil
Qishloq xo'jaligi ekinlari ekin maydoni, gektar	232 141	263 724	263 763
Qishloq xo'jaligi mahsuloti, mlrd. so'm	6 562,9	8 208,1	9 751,6
Shundan			
Dehqonchilik	2 992,1	3 947,9	4 509,7

² Nurmatov N.J va boshqalar. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma.T.: Tafakkur nashriyoti, 2011, 12-b

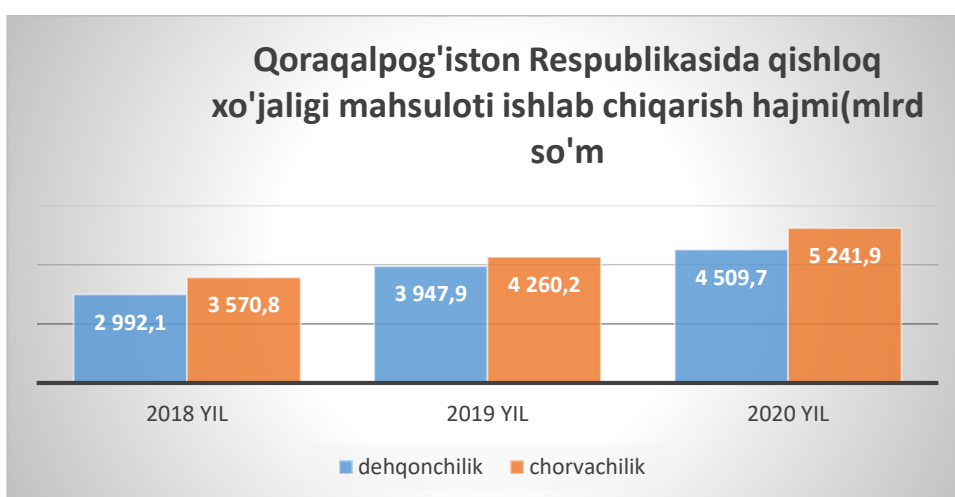
³ S.Ochilov, Sh.T. Ergasheva. Qishloq va suv xo'jaligi statistikasi. O'quv qo'llanma.T.: Yangi yul polygraph service, 2008, 137-b

⁴ <https://regulation.gov.uz/uz/document/7865>

Chorvachilik	3 570,8	4 260,2	5 241,9
Qishloq xo`jaligi mahsulotlari ishlab chiqarish-ning o`shish sur`ati, o`tgan yilga nisbatan foizda	1 00,6	107,0	102,3
Shundan			
Dehqonchilik	96,0	112,4	100,6
Chorvachilik	104,7	102,5	103,9

1-diagramma. Qishloq xo`jaligi ekinlari ekin maydoni

2-diagramma. Qoraqalpog'iston Respublikasida qishloq xo'jaligi mahsuloti ishlab chiqarish hajmi

Yuqoridagi 1- jadvalda qishloq xo'jaligi uchun ekin maydonini ajratish 2019 yilda 2018 yilga nisbatan 31 583 gektar yerga oshgan. 2020 yilda qishloq xo'jaligi ekin maydoni 263763 gektar yer maydonini tashkil etgan. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish 6 562,9 milliard so'mni tashkil etgan. 2019 yilda bu ko'rsatkich 8 208,1 milliard so'm, 2018 yilga nisbatan 1645 milliard so'mga ko'paygan. 2020 yilda esa bu ko'rsatkich 9751,6 milliard so'm bo'lib, 2019 yilga nisbatan 1544 milliard so'mga ya'ni 102,3 foizga ko'paygan. 2019 yilda ekin maydoni 31 583 gektar yerga oshib, mahsulot ishlab chiqarish 1645 milliard so'mga ko'paygan bo'lsa, 2020 yilda ekin maydoni oshirilmastan mahsulot ishlab chiqarish 9651,6 milliard so'mga ko'paygan. Bu esa qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda ilg'or texnologiyalardan mahsulot yetishtirishning ekstensiv usullaridan foydalanayotganligini bildiradi.

REFERENCES

1. Nurmatov N.J va boshqalar. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma.T.: Tafakkur nashriyoti, 2011, 12-
2. S.Ochilov, Sh.T. Ergasheva. Qishloq va suv xo'jaligi statistikasi. O'quv qo'llanma.T.: Yangi yul polygraph service , 2008, 137-b
3. -mahsulot yetishtirishda yangi innovatsion texnologiyalarni jalb qilinib, hosildorlik birnecha barobar ochiriladi.
4. Mamutova, A., & Ibragimov, A. (2023). IMPROVING THE ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS IN BANKING INSTITUTIONS. *Modern Science and Research*, 2(10), 561–567. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/24510>
5. <https://president.uz/oz/lists/view/4057>
6. <https://regulation.gov.uz/uz/document/7865>
7. <https://www.qrstat.uz/uz/rasmiy-statistika/agriculture-2>
8. Mamutova A., Ibragimov A. IMPROVING THE ANALYSIS OF FINANCIAL RESULTS IN BANKING INSTITUTIONS //Modern Science and Research. – 2023. – T. 2. – №. 10. – C. 561-567.